

Regeling beeldmateriaal - foto's en films van leerlingen

Een foto waarop een leerling herkenbaar in beeld is, zegt iets over die leerling. Die foto is dan automatisch een persoonsgegeven. En als het om minderjarigen gaat, gaat het om een kwetsbare groep. Reden om zorgvuldig met foto's van leerlingen (en anderen) om te gaan.

Volgens de privacywetgeving maakt het gebruik van foto's geen onderdeel uit van het onderwijs. Er ontbreekt dan een juridische grondslag en daarom is uitdrukkelijke toestemming vereist (tenzij de foto's een puur onderwijskundig doel hebben, zie hierna). Verder eist de Autoriteit Persoonsgegevens dat publicatie steeds veilig gebeurt, om te voorkomen dat foto's in verkeerde handen vallen. Toestemming en beveiliging zijn dus twee belangrijke voorwaarden!

Regels in het kort

In het kort gelden voor het gebruik van beeldmateriaal de volgende regels:

- Vraag expliciet toestemming van de ouders of voogd voor het maken én publiceren van foto's en films, tenzij de leerlingen niet herkenbaar in beeld komen (bijvoorbeeld doordat ze alleen van achteren zijn gefotografeerd). Let op: ook het delen van foto's van kinderen met andere ouders is publiceren.
- Bij kinderen in de bovenbouw kan worden overwogen ook hun toestemming te vragen (mede in het kader van het vergroten van hun privacy-bewustzijn).
- Vermeld bij het vragen van toestemming duidelijk waarvoor je precies toestemming vraagt. Leg duidelijk uit waar de foto of film geplaatst gaat worden, bijvoorbeeld op (het afgeschermd deel van) de website, in een oudercommunicatie-app of in een nieuwsbrief.
- Indien er reeds een toestemmingsformulier is ondertekend check dan of het gebruik van de foto binnen deze toestemming valt, anders is aparte toestemming vereist.
- De school moet kunnen aantonen dat de toestemming is verkregen, een mondelinge toestemming volstaat daarom niet. Dit kan schriftelijk, maar mag ook digitaal.
- Digitaal gepubliceerd beeldmateriaal mag niet op het openbare deel van de website van de school worden geplaatst of op algemeen toegankelijke social media worden gedeeld.*
- Zorg dat de informatiebeveiliging van digitale systemen waarop het beeldmateriaal staat op orde is (denk ook aan inlog met een *persoonlijk* account en dus geen algemeen bekend wachtwoord).
- De school is verplicht om gehoor te geven aan een verzoek van ouders of voogd tot verwijdering van beeldmateriaal op grond van de privacywetgeving. Het intrekken van toestemming moet net zo makkelijk zijn als het geven van toestemming.

(* Indien de school foto's van leerlingen op de openbare website of algemeen toegankelijke social media wil zetten met als doel 'public relations' dan kan niet worden voldaan aan de beveiligingseis. Bij wijze van uitzondering is dit mogelijk, indien hiervoor apart en expliciet toestemming wordt gevraagd aan de betreffende ouders en leerlingen en zij hierbij uitdrukkelijk en aantoonbaar worden gewezen op de risico's.)

Beveiliging

Wanneer beeldmateriaal wordt gepubliceerd, moet de school een zodanig beveiligingsniveau garanderen, dat het beeldmateriaal niet in verkeerde handen kan komen. Een passende technische maatregel is bijvoorbeeld het publiceren van beeldmateriaal via een portal op de website, die alleen met een persoonlijke inlognaam en wachtwoord toegankelijk is voor leerlingen en hun ouders/voogd. Een andere maatregel kan zijn de gebruikmaking van voldoende beveiligde oudercommunicatie-apps.

Ouders die foto's / films maken

Binnen school

De school is geen openbare ruimte en daarom mag de school regels en voorwaarden stellen aan het maken van foto's en films door ouders. Zo'n afspraak kan bijvoorbeeld zijn, dat ouders alleen hun eigen kinderen op de foto mogen zetten of dat ze hun foto's niet op internet mogen plaatsen indien hierop ook andere kinderen staan. Een andere optie is dat ouders geen foto's mogen maken en de school foto's maakt/laat maken en deze deelt op de beveiligde website van de school. Het is belangrijk dat deze schoolregels over het maken van beeldmateriaal naar ouders duidelijk worden gecommuniceerd. Mocht een ouder in strijd met de schoolregels foto's of films maken, dan zijn in het uiterste geval disciplinaire maatregelen mogelijk.

Ook externen die bijvoorbeeld in het kader van een project binnen school foto's of films willen maken, moeten zich houden aan de regels van de school. Bovendien hebben externen in dat geval uiteraard ook toestemming nodig van de betrokkenen.

Buitenschoolse activiteiten

Ouders nemen ook buiten de school vaak zelf foto's, bijvoorbeeld op een klassenfeest of schoolreis. De school is daarvoor niet verantwoordelijk en ook niet als ouders deze foto's delen op internet. Voor ouders geldt natuurlijk wel, dat zij zich aan de wet moeten houden. Als zij foto's maken in de openbare ruimte, bijvoorbeeld de dierentuin, dan moeten ze zelf opletten, dat ze de privacy van de persoon op de foto niet schenden. De school heeft wel een taak om ouders te wijzen op deze privacyregels.

Als er beeldmateriaal op het beveiligde deel van de website door ouders gekopieerd wordt en vervolgens gedeeld via sociale media is dat niet meer de verantwoordelijkheid van de school. De school doet er wel goed aan om dit bij ouders onder de aandacht te brengen en hen te wijzen op hun verantwoordelijkheid hierin.

Het maken van beeldmateriaal zonder benodigde toestemming

Er is geen toestemming van ouders nodig voor het gebruik van beeldmateriaal in de klas en les voor onderwijskundige doeleinden. Ook is er geen toestemming nodig voor het plaatsen van een foto op een schoolpas of voor het gebruik van een foto in het administratiesysteem. Wel gelden voor het gebruik van dat beeldmateriaal de gewone privacyregels (zoals *dataminimalisatie*: terughoudend omgaan met beeldmateriaal van leerlingen).

Een ander voorbeeld is het maken van beeldmateriaal voor persoonlijk gebruik in het kader van de professionalisering van de leerkracht of LIO-stagiaire. De school heeft in dat geval wel een *informatieplicht* en moet de ouders tijdig op de hoogte stellen van het maken van dat beeldmateriaal, waarbij het doel, de verwerking en het type beeldmateriaal beschreven worden. Ook hierbij gelden uiteraard de gewone privacyregels (zoals *dataminimalisatie*: beeldmateriaal niet langer bewaren dan nodig is).

Anders wordt dit als de LIO het beeldmateriaal gebruikt voor de eigen opleiding (Hogeschool) en het beeldmateriaal daar verwerkt wordt (bijv. in de klas bekijken, feedback ontvangen); hiervoor is toestemming van de ouders vereist. Kinderen waarvoor geen toestemming is verkregen mogen niet herkenbaar in beeld worden gebracht.

Schoolfotograaf

Het maken van individuele foto's en groepsfoto's door een schoolfotograaf is eveneens gebonden aan de regels van de AVG. Vooraf moet de school aan de ouders/voogd toestemming vragen voor het maken van deze foto's. Kinderen waarvan de ouders of voogd vooraf geen toestemming hebben gegeven, mogen niet worden gefotografeerd en dat geldt ook voor het maken van een groepsfoto. In de *toestemmingsverklaring* staat duidelijk vermeld dat deze foto's worden gemaakt voor verkoop aan ouders of voogd. Ook moet vermeld zijn, dat niet-verkochte foto's binnen een vastgestelde periode worden vernietigd. Wel mag de schoolfotograaf gedurende een vastgestelde periode exemplaren van gekochte foto's bewaren voor eventuele nalevering.

Mogen NAW of email-gegevens worden gedeeld met de schoolfotograaf? Ja, maar wel met een verwerkersovereenkomst. Een schoolfotograaf heeft gegevens nodig van leerlingen om de juiste foto's bij de juiste klassen terecht te laten komen. Als de fotograaf zelf de foto's verstuurt naar de ouders, dan zijn er adressen nodig. De school mag die dus alleen aan de fotograaf geven als er afspraken worden gemaakt wat de fotograaf met die gegevens mag doen. De schoolfotograaf is wel een verwerker voor de school, dus je moet een verwerkersovereenkomst afsluiten. De grondslag voor de verwerking (lees: leveren data leerlingen aan fotograaf) is om schoolfoto's te maken. Juridisch is er sprake van een gerechtvaardigd belang. Het 'hoort' bij het onderwijs en de school gebruikt zelf ook vaak de pasfoto/klassenfoto voor eigen doelen (bijv. in ParnasSys). Als het niet lukt om met de fotograaf een verwerkersovereenkomst te sluiten, maak dan goede afspraken wat de fotograaf wel en niet mag met de data. Dat kan ook per email. Als de fotograaf meer met de gegevens wil doen, dan moet hij/zij daarvoor zelf toestemming vragen (bijv. vinkje zetten bij "ja, ik vind het goed om aanbiedingen van de fotograaf te krijgen)."

Pers

De AVG is niet van toepassing op het maken en publiceren van foto/film voor uitsluitend journalistieke doeleinden (dit op basis van de persvrijheid). Indien een journalist een artikel schrijft over de school en daarbij foto's van leerlingen plaatst, is de journalist daarvoor in principe zelf verantwoordelijk (dit wordt anders als de school een promotiefilmpje maakt en de journalist in opdracht van de school werkt). Dat betekent uiteraard niet dat je niet meer na hoeft te denken; als je bijvoorbeeld weet dat er ouders zijn die geen toestemming hebben gegeven, is het verstandig die kinderen uit de buurt van de fotograaf te houden. Verder is het goed om met de journalist af te spreken en vast te leggen dat de foto's na gebruik worden vernietigd. Neem in geval van twijfel contact op met onze functionaris gegevensbescherming: Roel Sarneel